

Een toekomst vol onzekerheden: velen willen maar mogen of kunnen niet

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 biedt een visie op de landbouw die gericht is op verduurzaming en innovatie, maar stelt tegelijkertijd te hoge eisen aan de boeren. Terwijl het beleid een schuchtere poging doet om de landbouwsector te ondersteunen in de transitie naar een duurzamer model, voelen veel boeren dat hun motivatie, ruimte en economische haalbaarheid onder druk blijft staan. Het 'willen' boeren wordt beïnvloed door de onzekerheid over de toekomst en de hoge maatschappelijke verwachtingen. Het 'mogen' boeren wordt ingeperkt door te strikte regelgeving en de niet aflatende druk op ruimtegebruik, terwijl het 'kunnen' boeren afhankelijk is van economische levensvatbaarheid en toegang tot middelen. Het resultaat is dat de Vlaamse landbouwsector zich (opnieuw) ondergewaardeerd voelt en zich in een cruciale transitieperiode bevindt, waarbij de uitkomst van het beleid zal bepalen of alle boeren in Vlaanderen op langere termijn een rendabele en duurzame toekomst hebben. Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 heeft grote implicaties voor de Vlaamse landbouwsector, die zich al enige tijd onder druk voelt door verschillende ecologische

wensen enerzijds en economische en beleidsmatige veranderingen anderzijds. Vanuit het perspectief van de boer en met de nadruk op de drie dimensies van "willen", "mogen" en "kunnen" boeren in Vlaanderen, biedt dit regeerakkoord vooral uitdagingen, maar ook enkele kansen. Of een Landbouwvisie 2030-2050 veel aan zal bijdragen is nog maar de vraag.

Het 'willen' boeren toont zich in een diepgewortelde passie en traditie, vaak in familieverband. Echter, de motivatie van boeren wordt op de proef gesteld door een cumulatie van ecologische en economische druk, maatschappelijke perceptie en beleidsveranderingen. Hoewel het regeerakkoord voorziet in een herwaardering van lokale landbouw en korte ketens, blijven veel boeren sceptisch over hun toekomstperspectieven en blijft die piste voor velen uitgesloten. Boeren zijn al jaren aan het verduurzamen, maar voelen zich vaak financieel en mentaal overbelast door de snel opeenvolgende regelgevingen en de groeiende verwachtingen van de samenleving. De roep om innovatie, digitalisering en precisielandbouw is in onze sector duidelijk aanwezig, maar veel boeren geven aan dat ze zonder bijkomende financiële ondersteuning niet in staat zijn deze stap te zetten. Daarbij komt de maatschappelijke druk rond stikstof, een thema dat boeren onophoudelijk zwaar treft. De strikte regelgeving zorgt voor een enorme onzekerheid bij de boeren. Dit tast hun motivatie aan om verder te investeren in hun bedrijf, waardoor het 'willen' boeren in toenemende mate afneemt en de sector in zijn geheel achteruit boert.

Een van de belangrijkste aspecten om te "mogen" boeren in Vlaanderen is de mogelijkheid om actief te zijn binnen een steeds strenger wordend beleidskader. Het nieuwe regeerakkoord zet sterk in op het naleven van de Europese Green Deal en de implementatie van klimaatmaatregelen. Dit vertaalt zich in strengere stikstofnormen, uitbreiding van natuurgebieden en een beperking van de veestapel. Hoewel milieumaatregelen noodzakelijk zijn om aan Europese richtlijnen te voldoen, worden veel boeren beperkt in hun bedrijfsvoering. Het akkoord voorziet dan wel in een aantal maatregelen om boeren te ondersteunen, zoals compensaties voor stopzettingen en omschakelingen naar meer natuurvriendelijke bedrijfsmodellen, maar voor velen voelt dit aan als een beperking van hun vrije ondernemerschap. Daarnaast blijft de discussie over ruimtelijke ordening prangend en die wordt nog versterkt door het hertekende aankoopbeleid door de overheid en derden van landbouwgrond voor bos- en natuurrealisaties. De uitgewerkte voorkeuring moet in dat verband nog zijn meerwaarde bewijzen!

Een ander cruciaal element voor de toekomst van de landbouw in Vlaanderen is de economische haalbaarheid van het boeren, het "kunnen" boeren. Het regeerakkoord benadrukt het belang van innovatie, verduurzaming en het versterken van de korte keten om boeren te ondersteunen. Boeren krijgen dus mogelijkheden om hun bedrijfsmodellen aan te passen aan de vraag naar duurzame en lokaal geproduceerde voedingsmiddelen. Toch blijft de vraag of dit voor alle boeren economisch haalbaar is. Veel boeren zien hun lokale afzetmarkt bedreigd door goedkopere buitenlandse producten, terwijl de kosten in Vlaanderen door de strengere regels blijven stijgen. Dit maakt het moeilijk voor boeren om op een rendabele manier hun bedrijf voort te zetten, wat de vraag oproept of het op langere termijn nog wel economisch haalbaar is om te blijven boeren in Vlaanderen als "gemiddelde" of "kleinere" boer en ook hier niet alles richting agro-industrie geduwd wordt. Dat is in ieder geval niet wat wij voor ogen hebben.

De erkenning van de landbouw als strategische sector had in onze ogen anders en concreter gekund. Rechtszekerheid garanderen, dat stond bovenaan ieders lijstje, maar dat is er niet, wel integendeel. De groene golf die de voorbije jaren over Vlaanderen rolde blijft blijkbaar verder uitdeinen, met alle gevolgen van dien.

Hendrik Vandamme, landbouwer-voorzitter Algemeen Boerensyndicaat, op zoek naar respect.

#boerzktrespect | @voorzitter@absvzw.be | @hendrikABS

V.U.: Hendrik Vandamme, Industrieweg 53, 8800 Roeselare-Beveren | T 051 26 08 20 - info@absvzw.be - www.absvzw.be.
Redactie 'De Drietand': drietandmagazine@absvzw.be of T 051 26 08 29